

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

חֵמְדָּה יָמִימָה HEMDAT YAMIM

פרשת שבוע פנחס תשע"ח

מופק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

למה לפחד או לא לפחד מעוג, או מי חיסל את הענקים? (חלק ג')

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

שאלת הענקים, משמעותם מבחינה לאומית והשאלה מי חיסל אותם ומתי? הם המעסיקים אותנו בשבועיים האחרונים (חוקת, בלק), ננסה להבין את המסר ואת הסיבות, מתוך כך ננסה להבין יותר, איך הקב"ה מנהל את עולמו ומשגיח על עמו - בניו יקיריו?

כפי שמסופר בפרשת לך לך, המאבק בין נמרד-אמרפל לבין אברהם העברי, התחיל אומנם באור כשדים והסתיים בהצלתו המופלאה של אברהם מכבשן האש. אז החלו מסעותיו של אברהם אבינו לכיוון ארץ ישראל ובכך קיווה גם להיפרד מנמרוד הרשע. מטרתו של אברהם הייתה להקים אומה שתהפוך את ארץ כנען לארץ ישראל, אומה שתקים מדינה שעקרונותיה הם: "לְעִשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט" (בראשית פרק י"ח ט), ההפך מדרכו של נמרוד. היפרדותו של אברהם מנמרוד לכאורה לא צלחה. נמרוד וחבריו המסופוטמים הגיעו לארץ ישראל וניצחו את חמשת המלכים. לכאורה, זו הכרזה כי ארץ כנען שייכת לצאצאי חם (שנמרוד הוא מבני בניו) ולא לצאצאי שם.

בהסתכלות רטרופקטיבית, אנחנו מבינים כי נמרוד הגיע לארצנו, כדי להשמיד את הענקים בעבר הירדן ולאפשר לעם ישראל מאות שנים מאוחר יותר להיכנס לארצו מכיוון מזרח. משה רבנו שניצח את סיחון ועוג פתח סופית את הדרך, ממזרח.

עדיין נשארו ענקים בחברון ובארץ פלשתים. יהושע וכלב פתרו את הבעיה בחברון, אבל לא את הבעיה של הענקים בארץ פלישתים. מדוע? נציע את ההסבר הבא:

ארץ ישראל נחשבה, מאז ומעולם, בעיני המצרים כפרובינציה שלהם - חלק ממצרים הגדולה. כך הם גם הבטיחו לעצמם את הדרך הפתוחה לכיוון מסופוטמיה. ברגע שהפלישתים החדשים, עם הענקים, נחתו בחופי ארץ ישראל והקימו את ארץ פלישתים החדשה, בין אשדוד לעזה, נחסמה דרכם של הפרעונים צפונה לאורך החוף. זו משמעות הכתוב בתחילת פרשת בשלח: "וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרִעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קְרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחַם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלְחָמָה וְשׁוּבוּ מִצִּיְרָא" (שמות י"ג יז). גם עם ישראל נאלץ לשוב את ארץ פלשתים, אבל מהלך זה מנע גם מהמצרים לרדוף אחרי עם ישראל בארץ ישראל.

רק כשדוד הקים את מדינת היהודים המאוחדת הראשונה, שבירתה ירושלים, מדינה בעלת צבא שהפיל את מוראו על כל רחבי המזרח התיכון, נוכחותם של הענקים בארץ פלישתים היתה מיותרת. לכן הגיע זמנם, דוד ואנשיו הכו את כל בני הרפה, בני הענק כמבואר בכתוב: "אֶת אַרְבַּעַת אֱלֹהֵי יִלְדוֹ לְהִרְפֶּה בְּגַת וַיִּפְּלוּ בְּיַד דָּוִד וַיִּבְדַּע עֲבָדָיו" (שמואל ב כ"א כב). על פי הפשט, לְהִרְפֶּה מלשון רפאים (עיינו בראשונים שם, על פי הדרש בני ערפה אשת כליון עיינו במדרש שם הובא ברש"י). מכאן ואילך הפסיקו בני הענק-הרפאים "לבקר" בעמק רפאים בירושלים ולהפיל את חתנתם במקום.

אנו יכולים להבין מכך היבט נוסף של דברי התורה: "וַיְהִי שְׁמֵתִי אֲנִי אֶת הָאָרֶץ וַשְׁמֹו עֲלֶיהָ אֲבִיכֶם הַיְשָׁבִים בָּהּ" (ויקרא כ"ו לב). הענקים-הרפאים שמרו על ארץ ישראל, כדי שעמים אחרים לא יתיישבו בארץ. הם נעלמו מהשטח לפי הצרכים של עם ישראל, בדרכו אל ארצו ובדרך להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, מדינה שישודותיה יהיו על פי דרכו של אברהם אבינו: "לְעִשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט". מדינה של חוקי צדק - משפט ורגישות חברתית המגינה על השכבות החלשות- צדקה.

יש לנו כאן דוגמא מופלאה, כיצד תהליכים היסטוריים, שבזמן התרחשותם לא היו מובנים, אבל במבט לאחור מוארים באור פלאות.

הבה נתפלל כי נזכה לראות עוד יותר בשוב ד' ציון, על פי עקרונות אלה.

לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלבי"ע ט' בכסלו תשס"ט	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל נלבי"ע י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלבי"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י' באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלבי"ע כ"ח באייר	לע"נ אסתר שמש ע"ה נלבי"ע כ' באב תשע"ז	לע"נ מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלבי"ע י"ז בסיוון תשע"ד
---	---	---	---	---	---	---	--	---

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
ט' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

ירושלמי וחזקה בשורה וברבנות

על פי הערך: חזקת שררה, שבאנציקלופדיה התלמודית כרך יד

”יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכֹל בְּשׂוֹר אִישׁ עַל הָעֵדָה” (כו, טז)

רש"י: ”יפקד ה', כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת לכלפחד לזנותיו, אמר הגיע שעה שאתבצע לרכי שיירשנו בני את גדולתי וכו”.

חזקת שררה. כל השררות - וכל המנויים (רמב"ם מלכים פ"א ה"ז) - שבקרב ישראל, הזוכה בה זוכה לעצמו ולזרעו, שנאמר במלך: לְמַעַן יֵאָרֶיךָ יָמַיִם עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל (דברים יז כ). ריטב"א מכות סוף פ"ב בשם הרמב"ן; רמב"ם כלי המקדש פ"ד ה"כ ע"פ ספרי שם פסקא קסב, וכן ברמב"ם מלכים שם), ולא המלכות בלבד, אלא הוא הדין לכל שררה (ריטב"א שם ורמב"ם שם ושם), שנאמר: בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל, כל שהם בקרב ישראל (ספרי שם).

שררה לזמן. נתמנה במינוי לזמן, נראה מדברי הראשונים שאפשר לסלקו ממינויו בתום הזמן (עי' ריטב"א מכות יג א וגינת ורדים יורה דעה כלל ג סי' ז). ואפילו אם לא קבעו להם זמן בפירוש, אלא שהמנהג באותו מקום למנות אנשים על צרכי ציבור לזמן, ובהגיע זמנם יצאו אלו ויכנסו אחרים תחתיהם, כתב הרשב"א (שו"ת ח"ה סי' רפג והובא בסוף ספר כלבו ומשם לבית יוסף אורח חיים סוף סי' נג) שסתמו כפירושם, והמנהג כהלכה הוא. וכן במינוי רב, במקום שיש מנהג למנות רב לזמן קצוב, הרשות בידם (רמ"א שם ע"פ הכלבו, ועי' שו"ת חתם סופר או"ח סי' רה ורו).

ירושלמי שררה. המלכות ירושה היא (הוריות יא ב; רמב"ם שם ושם) - שעוברת בירושה מהאב לבנו - שאם הוא מת עומד בנו תחתיו (ספרי שם; רמב"ם שם ושם). וכל הקודם בנחלה, קודם לירושלמי המלוכה, והבן הגדול קודם לקטן ממנו (רמב"ם שם ושם). ולא המלכות בלבד, אלא כל השררות - שהן במעשה או בשם כבוד מן השמות הנכבדים (החינוך מצוה תצז) - וכל המינויים בישראל, ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם (רמב"ם מלכים שם; החינוך שם). וכן נאמר בכהן גדול: וְהִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבְּנָיו (ויקרא ו טו), מלמד שהבן קודם לכל אדם שבעולם (תורת כהנים צו פ"ה). והוא שיהיה הבן ממלא מקום אביו, בחכמה וביראה (רמב"ם מלכים שם), וכן שנינו: יכול אף על פי שאינו ממלא מקום אביו, תלמוד לומר: וְאִשֶּׁר יִמְלֹא אֶת יָדוֹ לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו (ויקרא טז לב), בזמן שהוא ממלא מקום אביו, ואם אינו ממלא מקום אביו, יבא אחר וישמש תחתיו (תו"כ שמיני שם). היה ממלא מקומו ביראה, אף על פי שאינו ממלא מקומו בחכמה, מעמידים אותו במקום אביו (כתובות קג ב; תוס' מנחות קט ב ד"ה חוניו; רמב"ם שם), ומלמדים אותו (רמב"ם מלכים שם). מלך שהניח בן קטן, משמרים לו את המלוכה, כדרך שעשה יהודע ליואש (רמב"ם מלכים פ"א ה"ז; החינוך מצוה תצז), וכן בשאר כל המינויים, אם הניח בן קטן, משמרים לו את המינוי עד שיגדל (שו"ת דבר משה ח"א סי' ב; שו"ת זרע אברהם חלק חושן משפט סי' כא).

ברבנות. ברבנות אם יש דין ירושה, נחלקו בדבר: לדעת הריב"ש (סי' רעא) והמב"י (ח"ג סי' ר) והמהרש"ך (ח"ג סי' מו) והרמ"א (בשולחן ערוך יורה דעה רמה כב), ועוד, מי שנתמנה לרב בעיר ומת, בנו קודם לכל אדם, אם הוא ממלא מקומו ביראה, אף על פי שאינו ממלא מקומו בחכמה (ריב"ש שם; רמ"א שם), והוא שיהיה חכם קצת (רמ"א שם). וכן עשו מעשה בעיר צפת, שאחר שהסכימו כל בני הקהילה להושיב את הר"מ אלשיך בראש, מנעם ר"ש אלקבץ עד שיגדל בנו של הרב הקודם, וכשנעשה בר מצוה מינוהו במקום אביו, אף על פי שלא היה לו ערך עם הר"מ אלשיך, שהיה באותו פרק כבן ששים שנה (תשובת מהר"י אריפול בגינת ורדים יו"ד כלל ג סי' ח), ומכל מקום צריך שיהיה חכם שהגיע להוראה (חקרי לב יו"ד סי' ק). וכן כשהאב הוחזק לדרוש לפני הציבור בנו יורשו, והוא קודם לכל אדם, ואפילו כשהאב חי וצריך עזר, יכול למנות את בנו לעזור לו לדרוש במקומו לפעמים (דברי ריב"ש סי' סח).

אולם בעל עשרה מאמרות (מאמר חיקור דין ח"ב פי"ט) ומהרש"ם (יו"ד סי' פה) חולקים וסוברים שאין ירושה אלא בשאר מינויים - כגון מינוי של מלך ושל כהונה גדולה ושאר מינויי העיר - אבל מינויי התורה, כגון נשיא ואב בית דין, אינם ירושה, וכמו שאמרו: כתר כהונה זכה בו אהרן, שנאמר: וְהִתְּנָה לוֹ וְלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם (במדבר כה יג), כתר מלכות זכה בו דוד, שנאמר: זָרְעוֹ לְעוֹלָם וְהָיָה וְקִסְאוֹ לְשִׁמְשׁ נְגִידֵי (תהלים פט לו), כתר תורה הרי מונח ועומד לכל ישראל, כל מי שירצה ליטול יבא ויטול (עי' יומא עב ב ואבות דרבי נתן פמ"א ורמב"ם תלמוד תורה פי"ג ה"א). וכן מצינו בסנהדרין, כשמת אחד מן הסמוכים, סומכים אחד מן היושבים בשורה הראשונה לפני הסנהדרין, שהם גדולים מכולם (עי' משנה סנהדרין לו א ורש"י ד"ה הוצרכו), ואין בנו של זה שמת יורש את אביו, כיון שיש גדולים ממנו, וכן מצינו בכל הנשיאים שמשמעון הצדיק ועד הלל הזקן שלא נתמנו בנים במקום אביהם, ואפילו אין האחר גדול מהבן אלא קצת, הגדול קודם (תשובת הר"י אריפול בגינת ורדים שם בדעת מהרש"ם שם, וכן הבין החתם סופר או"ח סי' יב בדעת מהרש"ם), אבל אם היו שוים, אף לדעה זו הבן קודם (שו"ת שם אריה או"ח סי' ז; אבני נזר יו"ד סי' שיב אות לח).

רב שמת ולא הניח בן, כתבו מוהר"ש (בסוף שו"ת הרמ"א) והבית יצחק (יו"ד ח"ב סי' סט וסי' ע) והברכת רצה (סי' ק וסי' קכג) והאבני נזר (יו"ד סי' שיב) שחתנו יורש רבנותו, לפ שהבת קודמת לשאר יורשים כשאין בן, וחתנו הוא כגופה. הניח בן וחתן, אם הבן ממלא מקום אביו הוא קודם, ואם אינו ממלא מקום אביו, או שאינו רוצה להתמנות, החתן יורש, לפי שכל זמן שלא נתמנה בפועל אינו יורש עדיין, ואין לו אלא זכות להתמנות, וכיון שנסתלק מן המינוי, יורש החתן (אבני נזר שם אות צב ואילך)¹.

¹ מתוך ע' חזקת שררה, כרך יד, פרקים א, ב, ד, ז

<p>לע"נ מרס ריגלר ע"ה רעייתו של די"ר מיכאל ריגלר הי"ו נלבי"ע אייר תשע"ח</p>	<p>לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג</p>	<p>לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלבי"ע ז' בתשרי תשע"ה</p>	<p>לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלבי"ע כ"ד בחשוון תשע"ח</p>
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד			

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ז)

Virginia, USA

וירג'יניה, ארה"ב

אדר ב' תשס"ח

בית כנסת, מכירתו בשעת הדחק לכנסייה המקומית

שאלה

בית הכנסת שלנו קיים כבר כמאה שנים. הבניין שלנו גדול מאוד ומספר המתפללים קטן מאוד. התקציב שלנו איננו מספיק כדי לשלם לרב וגם להחזיק את הבניין. מחוסר ברירה החלטנו למכור את הבניין ולעבור להתפלל במרכז הקהילתי. בכסף שנקבל נוכל לשלם את משכורת הרב. לצערנו, מי שמעוניין לקנות את הבניין הוא הכנסייה. האם מותר לעשות זאת? אם כן, מהי הדרך הנכונה מבחינה הלכתית?
זו הדרך היחידה הפתוחה בפנינו כדי להציל את הקהילה.

תשובה

אף במקרים שבהם מותר למכור בית כנסת, חל איסור למכור בית כנסת לצורך כנסייה¹. אולם אם האפשרות המעשית היחידה להישרדות הקהילה היא באופן הזה, ולא נמצאה שום אפשרות אחרת, ניתן יהיה להקל בכך, תוך הקפדה על התנאים הבאים:
א. המכירה עצמה תיעשה על-ידי פרנסי הקהילה, בנוכחות אנשי הקהילה או בפרסום².
ב. המכירה תיעשה רק לאחר שכבר שילמו על המקום החדש והחלו להתפלל בו³.
ג. אם ניתן – יש לבצע את המכירה באופן עקיף, על-ידי מתווך שיקנה את המבנה מן הקהילה וימכור את המבנה לכנסייה⁴.
ד. בכל מקרה, יש להשתדל שלכל הפחות מקום ארון הקודש יישאר ללא שימוש⁵.

נחזור ונדגיש כי יש לעשות את כל המאמצים על מנת שלא למכור את בית הכנסת למקום שמכניסים בו עבודה זרה, זאת אף אם יקבלו מקונה אחר מחיר נמוך יותר⁶. גם אם יימצא קונה אחר, יבצעו את המכירה על-ידי הפרנסים בנוכחות אנשי הקהילה או בפרסום⁷, וינתנו עם הקונה שלא יסב את שטח אולם בית הכנסת לאחד מד' התשישיים הבזויים⁸. בנושא הריהוט של בית הכנסת יש לנהוג על-פי הכללים הבאים:
א. את ארון הקודש והבימה יש להעביר מבית הכנסת הישן לחדש.
ב. אם רוצים להחליף את ארון הקודש והבימה, יש לגנום או לתת אותם לבית כנסת אחר⁹.
ג. את הריהוט (כיסאות, שולחנות, ארונות ספרים וכדו'), אם אין רוצים להעבירו לבית הכנסת החדש – יש לתת אותו לבית כנסת אחר או למכרו על-ידי הפרנסים, בנוכחות הקהילה או בפרסום.
ד. אם הריהוט בלה או נשבר, פקעה קדושתו וניתן לזרקו בדרך שלא יהיה מונח בביזיון¹⁰.

¹ מצינו במשנה (מגילה כז ע"ב) בעניין מכירת בית כנסת: "וחכמים אומרים, מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברים: למרחץ ולבורסקי לטבילה ולבית המים". הרמב"ם (תפילה פרק יא הל' יז) וכן השו"ע (או"ח סי' קנג סעי' ט) פסקו שאם עושים את המכירה על-ידי ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, יכול הלוקח לעשות כל מה שירצה, אולם הראב"ד השיג על הרמב"ם. ה"ביאור הלכה" (שם ד"ה "ואם מכרוהו") פסק שיש להחמיר בכך. "אגרות משה" (או"ח ב סי' מה) פסק שדין כנסייה כד"ד דברים המאוסים, ואף גרוע מכך. מקורו בסוגיה (יבמות צו ע"ב) שבה מצאנו שנענשו בכך שבית הכנסת הפך לבית עבודה זרה, ולכן נראה שאף לדעת המתירים למכור לדברים המאוסים יהיה אסור לכנסייה. וע"ע ב"מנחת יצחק" (א סי' קכ אות ה), שהביא כמה פוסקים שהסתפקו אם מותר למכור אפילו לגוי פרטי, מחשש שהוא יהפוך את המקום לבית עבודה זרה. בעניין עצם חשש האיסור להדיט למכור בית לצורך עבודה זרה, פסק ה"אגרות משה" (או"ח ב סי' מד) שבמקום פסידא ניתן לסמוך על המתירים, כיוון שאינו מוכר לעבודה זרה עצמה, אלא למקום שבו יעמידו עבודה זרה. ובעניין הגדרת הנצרות כעבודה זרה, ראה שו"ת "במראה הבזק" (ו תשובה סא, ובמקורות שהובאו שם בהערה 4).

² כפי שהתבאר לעיל, לדעת הרמב"ם והשו"ע באופן כזה ניתן לעשות במקום גם שימוש בזוי, ואף שפסק ה"אגרות משה" (או"ח ב סי' מה) שכנסייה חמורה יותר, מכל מקום כתב שם בתשובה שכאשר מכרו בז' טובי העיר במעמד אנשי העיר – אין מחויבים להילחם כנגדם, כיוון שלא מצאנו דין זה בפירוש, ואפשר שאינו חמור מד' דברים הבזויים. יש לצרף זאת לתנאים הנוספים. פרנסי הקהילה צריכים להיות שבעה או כאלו שמונו במפורש לצורך המכירה, "משנה ברורה" (סי' קנג ס"ק כט, בשם שו"ת הרשב"א א סי' תריז), ומה שכתבנו שבמקום נוכחות אנשי הקהילה מספיק פרסום, כן כתב הרמ"א (שם סעי' ז).

³ ה"אגרות משה" (או"ח א סי' נא) האריך וחדש, שכאשר אין צורך במבנה בית הכנסת או בדמיו לצורך בית כנסת אחר, פקעה קדושתו לגמרי. על-פי זה כתב (שם או"ח ג סי' כח), שבמקרה כזה מותר למכור לד' דברים הבזויים, ואף לכנסייה אין בידנו לאסור, כיוון שלא מצאנו חילוק לדינא. לכן יש צורך שכבר יתפללו במקום החדש (ושוב אין צורך במקום הישן), וכן שכבר שילמו עליו (ושוב אין צורך בדמים לטובת בית הכנסת). אם אין אפשרות להשיג מימון ללא המכירה, ייקחו הלוואה ויעמידו ערבים כדי שלא יהיה שעבוד על בית הכנסת לצורך ההלוואה, ואז אף אם לאחר המכירה יחזירו לערבים את הדמים, מכל מקום הדבר מותר ("אגרות משה" או"ח א סי' נ). יש לציין, שהעובדה שכבר מתפללים בבית הכנסת החדש מועילה לפתור גם שתי בעיות נוספות שהיו עלולות לצוץ: האחת שאין להרוס או למכור בית כנסת לפני שבנו את השני (בבא בתרא ג ע"ב, נפסק להלכה בשו"ע או"ח סי' קנב,א), והשנייה שאם היה מדובר בבית כנסת של כרכים – אסור למכרו (שו"ע סי' קנג סעי' ז) אלא אם כבר לא מתפללים בו ("מגן אברהם" שם ס"ק יב ו"משנה ברורה" שם ס"ק לג). בנדון דידן אין צורך בכך, שכן בגמרא ובשו"ע לגבי הריסת בית כנסת מבואר שאם ראו בו "תיוהא" (כלומר שעומד להתמוטט) מותר להרוס את בית הכנסת לצורך הבנייה החדשה. ובנדון דידן אין לך "תיוהא" גדולה מזו שבית הכנסת עלול להיסגר. וכן נראה שאין מדובר כאן בבית

כנסת של כרכים (שהגדרתו שבאים להתפלל בו מכל העולם, או שהמיון להקמתו ניתן מכל העולם). ובכל אופן, משום הסיבה של המכירה לכנסייה יש צורך להתחיל להתפלל במקום החדש לפני המכירה.

"אגרות משה" (או"ח ב סי' מד ו-ג סי' כח), אך יש להדגיש שבאופנים האסורים לא תעזור מכירה על-ידי מתווך (שם ב סי' מה). שו"ת "יגל יעקב" (או"ח סי' יא). בשו"ת "מנחת יצחק" (א סי' קיט אות י) כתב שנכון לתקן שכל עזרת הגברים תישאר פנויה בלי שימוש, אך נראה שמבחינה מעשית הדבר בלתי אפשרי, ולכן ידאגו לכל הפחות למקום הארון. ראה בהערה 1 לעיל.

שכן תמורת המכירה אמור לשמש על-פי השאלה, לא רק לבית הכנסת החדש (וגם בזה ספק אם ניתן למכור בית כנסת לצורך כך ללא ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, משום שאין בזה עילוי בקדושה, עיין בשו"ע או"ח סי' קנג סעי' ד) או לתשמישי קדושה אחרים, אלא גם לצרכים אחרים של הקהילה.

כפי שכתב לעיל, ישנה מחלוקת אם מועילים ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר לכך.

הם חלק מתשמישי הקדושה המופיעים במשנה במגילה (כה ע"ב-כו ע"א). אם אי אפשר להעבירם לבית הכנסת או לתת אותם לבית כנסת אחר, כתב ה"ביאור הלכה" (שם סי' קנד ד"ה תשמישי קדושה) שאין להקל ולהפקיע את קדושתם על-ידי מכירה, לכן יש לגנוזם (שו"ע סי' קנד סעי' ג) (ניתן למכרם לבית כנסת אחר באופן שישמרו על קדושתם, ובמעות יקנו דבר שבקדושה גבוהה יותר, כגון ספר תורה, או שימכרו על-ידי ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, ואז יכולים לפחות להוציא את המעות לחולין (שו"ע או"ח סי' קנג סעי' ב, ז). אם לא קראו מעולם על הבימה ללא מפה, דינה של הבימה אינו כתשמיש, אלא כשאר כלי בית הכנסת, שמבואר דינם בהערה הבאה (ראה "משנה ברורה" שם סי' קי"ז ו"ישער הציון" שם סי' ק"ח).

ירושלמי (מגילה פ"ג ה"א): "כל כלי בית הכנסת כבית כנסת. ספסילא וקלטירא כבית כנסת". והביאו הר"ן (מגילה ז ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה ירושלמי), ה"מגן אברהם" (סי' קנג ס"ק טו) וה"משנה ברורה" (שם ס"ק לח). על כן, אם רוצים להוציאם לחולין צריך למכרם כדין בית הכנסת, וניתן לכלול זאת במכירת כל המבנה, אך אם אינם ראויים לשימוש – דינם כבית כנסת שנהרס, שאין הפסולת שלו טעונה גניזה (שו"ת "תשורת ש"י" סי' כא, "אשל אברהם" תנינא סי' קנב).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

מתפללים לרפואתם השלימה של:		
יוסף (יוסי) בן חנה דוד חיים בן רסה Rassa רבקה רינה בת גרונה נתנה	רועי משה אלחנן בן גינה דבֶרָה מאירה בת אסתר פריאל דפנה חיה בת שרה	אליעזר יוסף בן חנה ליבא ליליאן בת פורטונה יפה בת רחל יענטע
בתוך שאר חולי עם ישראל		

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.

זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

